

INTERNET ALATI U NASTAVI NOVINARSTVA¹

Sažetak: Nove tehnologije su unele promene u sve sfere savremenog društva. Novi mediji su doneli ne samo nove kanale već i nove načine komunikacije. Da bi studenti novinarstva bili osposobljeni za rad u budućem medijskom okruženju, neophodno je predstaviti im što više tehnoloških noviteta i na taj način im pomoći da po završetku studija lakše prevaziđu sve izazove koje će im novi mediji doneti. Danas na raspolaganju imamo veliki broj pouzdanih, besplatnih, prilagodljivih usluga koje mogu oplemeniti nastavu i na pravi način zainteresovati studente za materiju koja se obrađuje. Prednosti korišćenja ovih usluga su u interaktivnom radu, prilično pouzdanom smeštanju podataka, pristupu sa različitih lokacija i prilagođavanju sadržaja učenicima sa različitim sposobnostima. U ovom radu će biti predstavljen veći broj onlajn alata koji se potpuno besplatno mogu koristiti u nastavi.

Ključne reči: Internet, nastava novinarstva, onlajn alati, novi mediji

1. Uvod

Aludirajući na učestale anegdote o ljudima čiji se život drastično promenio prekomernom upotrebom kompjutera američki psihijatar Ivan Goldberg² u šali je još 1995. godine skovao termin „internet zavisnost“. Poslednje decenije XX veka obeležila je planetarna epidemija „zavisnosti“ od kompjutera i uopšteno novih tehnologija, koje su postale realnost modernog sveta. Zato „kompjuter ne možemo da smatramo samo jednim od kanala distribucije poruka; on je inovacija koja u svim postojećim masovnim medijima postaje deo distribucije poruka. Kompjuter nije samo kanal koji omogućava pristup porukama na internetu“ (Poter, 2011: 212, 213). Neverovatna ekspanzija, razvoj i uticaj Interneta na sve sfere društva nametnula je potrebu kako razumevanja ovog medija, koji je postajao sve savršeniji, tako i potrebu medijskog opismenjavanja čoveka novog doba za njegovo korišćenje i razumevanje. Nove tehnologije otvorile su nove, moćne kanale komunikacije, a tradicionalne medije (agencije, štampu, radio i

¹ Rad je urađen u okviru projekata 179008: *Civilno društvo i religija* i 179074: *Tradicija, modernizacija i nacionalni identitet u Srbiji i na Balkanu u procesu evropskih integracija*, koje finansira Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije.

² <http://www.psycom.net/iasg.html>

televiziju) preoblikovale i stvorile nove forme kulture dijaloga u novim digitalnim prostorima dok je *medijska pismenost*³ postala neophodnost čoveka novog doba. Medijsku pismenost ne možemo posmatrati kao kategoriju već kao stalan proces koji je utemeljen na tri glavna uporišta: „To su vaš lični položaj, raspoloživo znanje i veštine. Ona su neophodna za stvaranje šireg stanovišta u pogledu medija. Vaš lični položaj odnosi se na vašu energiju i planove. Raspoloživo znanje su sirovine koje koristite. Veštine su vaša pomagala“ (Potter, 2011: 37). Pri tom, ne smemo zapostaviti usvajanje znanja, kako bi se na pravi način služili novim tehnologijama i softverskim alatima. Koliko je ovo važno za konzumenta medija utoliko je značajnije za medijske poslenike koji proizvode informaciju ili se edukuju za proizvodnju i prezentovanje medijskih sadržaja. Naime, danas se novi mediji oslanjaju na modernu informacijsko-komunikacijsku tehnologiju, koja podrazumeva mogućnost primanja i slanja informacija kao i mogućnost interakcije sa publikom. Medij koji ne prati razvoj tehnologija, ne može da se nada opstanku. „Danas je jednostavno nemoguće govoriti o industrijama štampe, televizije, časopisa, ploča, oglasa i odnosa sa javnošću, a da se ne uzmu u obzir ključne promene koje su doneli web sajтови, blogovi, MP3 dokumenti i multimedijiski tokovi“ (Tjurou, 2012: 19, 20). Novinari u XXI veku izveštavaju služeći se tehnikama i sredstvima koja su samo pre nekoliko decenija bila nezamisliva. Zato je neophodnost da školovanje studenata novinarstva prati ovaj vrtoglavi razvoj. U prilog tome govori i podatak da samo do pre 15 godina „online“ nije postojao ni kao pojam. Danas imamo veliki broj onlajn (online) medija⁴ i onlajn novinare kao profesiju. Studije medija (novinarstva) zahtevju konstantu unapređivanja programa, gotovo iz godine u godinu, kao i „meke“ silabuse nastavnih predmeta u kojima je zastupljen ovaj vid edukacije, kako bi studenti usvojili funkcionalno znanje i veštine široko rasprostranjenih novih tehnologija u vremenu digitalnog premrežavanja sveta posredstvom sve savršenijih platformi.

U ovom radu autorke će predstaviti većinu onlajn alata koji se potpuno besplatno mogu koristiti u nastavi.

³ Džeјms Potter (James Potter) medijsku pismenost definiše kao "skup gledišta koje u korišćenju medija aktivno primenjujemo da bismo protumačili značenje poruka koje primamo" (Potter, 2011: 47).

⁴ „U 1996. godini samo je dva posto Amerikanaca najmanje tri puta nedeljno vesti čitalo onajn ... Do 1998. taj broj je narastao na 13 posto, a 2002. je iznosio 25 posto. Pju centar je izvestio da se do oktobra 2002. već 82 miliona Amerikanaca obaveštavalo sa mreže, a samo dve godine ranije bilo ih je 52 miliona. Ovo je zadivljujući statistički podatak, međutim, više od polovine iste grupe (59 posto) svakodnevno prati i TV vesti. Ogroman porast publike koja vesti čita na mreži, za samo nekoliko godina, ukazuje da je ovakav način obaveštavanja na vrhuncu svoje dominacije“ (Krejg, 2010: 25, 27). Onlajn mediji mogu trenutno da pruže najnovije informacije, vesti, kao i da objave slike, video i audio zapise događaja, ali i pružaju mogućnost izveštavanja uživo sa nekog događaja, i to često i sadržajno i vremenski detaljnije nego na radiju i televiziji. Da bi se pristupio onlajn mediju, neophodan je samo kompjuter ili telefon i internet konekcija.

2. Oblak (Cloud)

Za današnje studente su računari, mobilni telefoni i socijalne mreže deo svakodnevice. Rađena su istraživanja koja su pokazala da se internet među mlađom populacijom ne koristi dovoljno za edukaciju, već je njegova primarna uloga zabava.⁵ Na fakultetima bi taj trend trebalo da se menja. Nastavni kadar mora da ulaže u sopstvenu edukaciju i da utiče na studente da na što bolji način koriste benefite novih tehnologija u obrazovanju. Studenti provode 20 i više časova nedeljno u učionicama gde se odvija obostrana komunikacija koja podrazumeva razmenu mišljenja i interaktivni rad, tako da oni sami sve češće postaju aktivni učesnici obrazovnog procesa. Veliku količinu informacija koju dobijaju treba na što zanimljiviji način predstaviti i po završetku nastave sačuvati i omogućiti korišćenje istih i od kuće. Računarstvo u oblaku (*cloud computing*) bi moglo da bude jedno od adekvatnih rešenja ovog problema. Naime, studenti svakako provode veliki deo svog vremena na internetu i trebalo bi ih usmeriti da ovaj resurs osim za zabavu, što više koriste i u obrazovne svrhe. Postoji veliki broj besplatnih, dostupnih i pouzdanih servisa koji bi bili od velike koristi kako nastavnicima, tako i studentima. Njihove prednosti su velike: mogućnost interaktivnog učenja, smeštanje podataka da udaljenim računarima, pristup sa različitih lokacija, lakša nadokanada propustenog gradiva i druge.

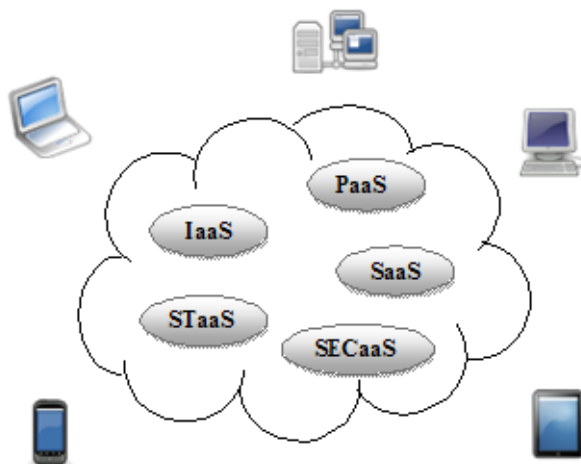
Pod pojmom „računarstvo u oblaku“ (*cloud computing*), podrazumeva se upotreba računarskih resursa (hardvera i softvera) koji se isporučuju kao servis preko mreže. Ime potiče od upotrebe oblaka u obliku simbola za apstrakciju složene infrastrukture *cloud* sistema na dijagramu. Pod oblakom se takođe mogu podrazumevati i različiti oblici izvora informacija koji se ne nalaze na računaru korisnika, već su smešteni na računarima koji mogu biti na bilo kojoj lokaciji u svetu. Korisniku se nude rešenja velikih mogućnosti koja su besplatna, prilagodljiva i relativno pouzdana, dostupna bilo kad i bilo gde i ne zahtevaju instalaciju posebnog softvera, već se koriste pomoću bilo kog veb brauzera. Sigurno da je popularnosti ovih usluga doprineo razvoj mikroručarstva, vajlres (wireless) tehnologija i novih multifunkcionalnih uređaja.⁶

Cilj ovih servisa je da korisnicima, kako poslovnim tako i privatnim, omoguće da kreiraju i uređuju dokumente (tekstove, slajd prezentacije, tabele, slike i slično) korišćenjem isključivo i jedino veb brauzera. Radi se, dakle o aplikacijama koje u potpunosti funkcionišu u virtuelnom prostoru intenreta. Osim toga, ove aplikacije omogućavaju obavljanje zadataka za koje su do sada bili neophodni nekada jako skupi namenski softverski paketi. Mogućnosti i osobine ovakvih servisa se razlikuju, ali je činjenica da su svakodnevno sve napredniji i moćniji. Još

⁵ Detaljnije u: Pavlović Dragana i Vulić Tatjana: Komunikacija mladih i društvene mreže, *Zbornik radova sa naučnog skupa: Jezik, književnost, komunikacija: Jezička istraživanja*, urednice Biljana Mišić- Ilić i Vesna Lopičić, str. 187–199, Niš, 2011.

⁶ Prodaja tablet uređaja je zahvaljujući jednostavnosti korišćenja i prihvatljivoj ceni dostigla 118,9 miliona jedinica u 2012, što predstavlja rast od neverovatnih 98% u odnosu na prodaju u 2011. godini. (<http://www.gartner.com/newsroom/id/1980115>)

jedna njihova velika prednost je sposobnost funkcionisanja na svim operativnim sistemima, uključujući često i mobilne platforme.

Slika 1. Računarstvo u oblaku – dijagram

Postoji više vrsta javnih *cloud* servisa, a pomenućemo samo neke:⁷

1. Infrastructure as a service (IaaS) – Infrastruktura kao usluga
2. Platform as a service (PaaS) – Platforma kao usluga
3. Software as a service (SaaS) – Softver kao usluga
4. Storage as a service (STaaS) – Skladištenje kao usluga

Security as a service (SECaaS) – Bezbednost kao usluga, i ostali.

Infrastruktura kao usluga omogućuje korišćenje računara i drugih resursa, kao što su na primer, biblioteka diskova, fajervol (*firewall*), IP adrese, virtuelne lokalne mreže sa različitim softverima... Za korišćenje ovih servisa, mogu se koristiti kako konvencionalne internet konekcije, tako i mrežni sistemi.

Platforma kao usluga omogućuje korišćenje kompjuterske platforme, što obično podrazumeva operativni sistem, baze podataka, programske prevodioce i veb server. Inženjeri koji se bave razvojem softvera mogu da razvijaju i testiraju svoja softverska rešenja u oblaku, bez kupovine skupih hardverskih uređaja.

Softver kao usluga je veoma popularan servis jer omogućava pristup velikom broju aplikacija. Korisnik uopšte ne mora da vodi računa o instalaciji programa i infrastrukturi – to obezbeđuje *cloud* provajder.

Skladištenje kao usluga predstavlja virtuelni prostor za smeštanje podataka. Dokumenti bilo kog formata se smeštaju na udaljene računare i omogućen im je pristup bilo kad i bilo gde. Postoji veliki broj ovakvih servisa koji su potpuno besplatni.

⁷ Detaljnije u Dr Kris Jamsa, *Cloud Computing*, Jones and Bartlett Learning, Burlington, MA, 2012.

Bezbednost kao usluga je biznis model kod koga veliki provajderi usluga integrišu njihove bezbednosne usluge u korisničke sisteme na bazi pretplate. Ove usluge obuhvataju autentikaciju, antivirus, antispajver, detekciju hakera i druge.

3. Skladištenje podataka

Kada je reč o primeni internet servisa u fakultetskoj nastavi, na prvom mestu su virtuelni prostori za smeštaj podataka koji se odnose na predavanja i vežbe (prezentacije, praktični zadaci i slično). Naime, dokumenti i drugi fajlovi koji mogu, ali i ne moraju biti kreirani koristeći *cloud* servise, a potrebni su studentima za adekvatnije savladavanje gradiva, moraju negde da budu smešteni i da im se omogući pristup u bilo koje doba. Najpoznatiji servisi koji imaju pomenutu funkcionalnost su DropBox⁸, Box⁹ i FilesAnywhere¹⁰, ali i Microsoft SkyDrive¹¹. Da bi fajlove podelili studentima, potrebno je dodeliti im odgovarajuća prava da dokumentima pristupe, menjaju ih ili kreiraju, što onda obezbeđuje zajednički rad.

Dropbox je jedno od rešenja koje omogućava smeštanje podataka u virtuelni prostor i pristup bilo kad i bilo gde. Podacima se može pristupiti i sa uređaja koji rade na mobilnoj platformi, što je nesumnjivo doprinelo popularizaciji ovog servisa. Instalacija, registracija i korišćenje su jako jednostavni – posle registracije se program sam instalira i kreira folder na uređaju. Sve što se smesti u taj folder se automatski pojavljuje na svim uređajima na kojima je instaliran Dropbox. Podacima se može pristupiti i preko glavnog sajta, što omogućava veoma laku dostavu materijala sa nastave svim studentima. Na raspolaganju je 2GB prostora, ali je moguće povećanje.

Box je sličan servis, koji ima prednost što u startu pruža 5GB prostora. Korišćenjem ovog servisa moguće je jednostavno poslati velike fajlove, koji inače ne bi mogli da se pošalju preko imejl servisa zbog ograničenja u prenosu količine podataka. Osim pojedinačnih fajlova, moguće je poslati cele foldere na više adresa – jednostavnim slanjem odgovarajućeg linka.

FilesAnywhere nudi samo 1GB prostora besplatno i ne pruža mogućnost *multiuser*, ali za malu mesečnu pretplatu pruža pristup sa dektop i mobilnih uređaja, rad više korisnika u isto vreme, a mogu se postaviti svi multimedijски fajlovi. Takođe omogućava automatizovani bekap (*backup*) podataka.

SkyDrive nudi 7GB prostora za smeštanje podataka, a moguće je dokupiti i dodatni prostor. Prednost ovog servisa je što nudi simultano uslađivanje podataka korisnicima Microsoft Office paketa, tako da se svi fajlovi automatski smeštaju i na SkyDrive.

Postojanje i sve ozbiljnija upotreba opisanih servisa sasvim su razumljivi ako se zna da u današnjem svetu ljudi imaju potrebu da podacima i aplikacijama pristupaju

---

⁸ <https://www.dropbox.com/>

⁹ <https://www.box.com/>

¹⁰ <https://www.filesanywhere.com/>

¹¹ <https://skydrive.live.com/>

sa različitih lokacija i uređaja. Mogućnost da se, na primer, započeti posao nastavi na kućnom računaru tačno tamo gde je prekinut na radnom mestu, i to bez potrebe za prenosom podataka i razmišljanjem o tome koja je verzija poslednja i aktuelna, nedvosmisleno je izuzetno korisna. Ovo je velika prednost kako za nastavnike, tako i za studente, koji će jednostavno kod kuće moći da završe vežbu započetu na času, čak i ako je zadatak osmišljen da se uradi u grupi, promovišući timski rad. Potreba za virtuelnim prostorom koji je dostupan uvek i sa bilo kog računara, evidentna je.

4. Google Apps

Google Apps je paket mrežnih usluga zaokruženih u smislenu cijelinu. Za sve obrazovne ustanove je besplatan. Fakultet ili pojedinačni Departman koji implementira ovaj paket može da dobije sistem koji nudi mnogo u smislu komunikacije i organizacije. Najveći benefit bi mogao da se ostvari kada bi se dodelila korisnička imena nastavnom osoblju i studentima. Broj mogućih korisnika može biti regulisan u dogovoru sa Guglom.

Google Apps obuhvata sledeće aplikacije: elektronska pošta, kalendar, smeštanje podataka, Web Office (uređivač tekstova, uređivač tabela, uređivač prezentacija), mrežna mesta, chat i videochat. Web Office sadrži alate namenjene radu u grupama. Administriranjem se isto tako upravlja preko mreže što omogućuje jednostavno upravljanje korisnicima i njihovim pravima. Sistem radi pod operativnim sistemima Windows, Mac OS i Linux, kao i sa veb brauzerima.

Aplikacija elektronske pošte se koristi preko veb brauzera i ova usluga izgleda identično kao dobro poznati Gmail. Svakom korisniku je na raspolaganju 25GB prostora. Prednosti ove aplikacije su veoma jednostavna mogućnost kreiranja grupa i jednostavna raspodela materijala i primanje obaveštenja iz kalendara.

Aplikacija kalendara omogućava organizaciju događaja vezanih za nastavu. Primer upotrebe bi bio: nastavnik kreira kalendar za određeni predmet, a svi studenti koji slušaju predmet mogu da se preko tog kalendara informišu. Na ovaj način bi studenti mogli da budu obaveštavani o sledećim nastavnim jedinicama, moguće bi bilo da im se zada određen zadatak, priprema koja je neophodna za održavanje interaktivnog časa i drugo. Takođe bi mogli da budu obavešteni o kolokvijumima, rezultatima sa ispita i slično. Studenti, sa druge strane, bi mogli da postavljaju pitanja i da se na taj način konsultacije presele u oblak. Spisak najčešće postavljenih pitanja i odgovora bi mogao da bude rezultat ovakve komunikacije i on bi mogao da bude dostupan budućim generacijama. Moguće je podesiti kalendar da sve korisnike o budućim događajima obaveštava putem elektronske pošte ili SMS poruke, zatim kreirati zajedničke kalendare, semestralne kalendare, kalendare vannastavnih dešavanja (tribina, seminara, konferencija, konsultacija...), i kao veoma praktičan – kalendar zauzetosti prostorija.

U paketu Google Apps postoji i paket za obradu dokumenata. On može u potpunosti da zameni Microsoft Office. Bez instalacije bilo kakvog softvera, samo

pomoću veb brauzera i konekcije na internet, pomoću ovog paketa je moguće snimati dokumente, uređivati tekstove, tabele, prezentacije, crteže... Omogućen je i grupni rad na istim dokumentima u realnom vremenu i sa različitih lokacija. Kao primer upotrebe ovog paketa navešćemo slučaj izrade seminarskih radova. Više studenata može istovremeno da radi na jednom radu, da ubacuje i menja podatke, a profesor može da prati i komentariše njihov rad. Dokumenti koji se na ovaj način kreiraju, mogu da imaju sledeće ekstenzije: .docx, .xlsx, .pptx, .pdf.

Chat nam nudi mogućnost direktne komunikacije – razmenom pisanih poruka, glasovnom komunikacijom ili video komunikacijom. Korišćenjem ovog paketa, jednostavno je obezbediti učenje na daljinu. To bi značajno olakšalo nadokadu nastave studentima koji iz zdravstvenih ili nekih drugih razloga nisu u mogućnosti da prisustvuju predavanjima. To važi i u obrnutom slučaju – profesor bi preko video-linka bio u mogućnosti da se obrati studentima i u situacijama kada je sprečen da fizički prisustvuje nastavi.¹² Vizuelna komunikacija omogućuje niz prednosti u odnosu na jednostavnu distribuciju materijala.

5. Virtuelna učionica

Programski paket koji omogućava uređivanje upravljanja celokupnim tokom kursa je Moodle (Modular Object Oriented Developmental Learning)¹³. On pripada sistemima za upravljanje sadržajem učenja (LMS – Learning Management System i CMS – Course Management System). Pomoću ovog programskog paketa je moguće kreirati virtuelnu učionicu – po potrebi dodati gradivo, najaviti testove, provere znanja, razne aktivnosti, a takođe i komunicirati sa studentima. Studenti, s druge strane, mogu nesmetano da prenose gradivo i ostale materijale na svoje računare, da rešavaju testove, pišu domaće zadatke i komuniciraju sa nastavnicima i drugim studentima.

Ideja ovog paketa potekla je iz činjenice da se gradivo najlakše usvaja kroz interaktivni rad – ne samo kroz čitanje napisanog materijala, već aktivnom komunikacijom i diskusijom o gradivu. Ovo je omogućeno kroz različite forume. Moodle ima karakteristike koje se mogu prilagoditi radu sa veoma velikim brojem studenata (stotine hiljada), ali se sa istom lakoćom može koristiti i u osnovnim i srednjim školama i manjim grupama. Mnoge institucije ga koriste kao platformu za vođenje onlajn kurseva.

U svakoj virtuelnoj učionici je moguće organizovati i više kurseva (npr. svaki nastavnik može da napravi svoju virtuelnu učionicu i potpuno organizuje rad svih predmeta na kojima je angažovan). Dodavanje gradiva je omogućeno samo

---

¹² Sve češće se i na naučnim konferencijama učesnicima omogućuje izlaganje radova preko Skajpa. Na ovaj način se značajno povećava broj učesnika naučnih skupova, jer se bez te opcije neretko odustaje od putovanja zbog razdaljine i velikih putnih troškova. Konferencije tako postaju sve više globalne.

¹³ <https://moodle.org/>

nastavniku, a forumi predstavljaju prostor za razmenu mišljenja i objavljivanje sadržaja koji kreiraju korisnici (studenti). Prilikom rešavanja zadatah testova u cilju provere znanja, ocenjivanje vrši računar, a pitanja se mogu koncipirati na više načina: kroz višestruki izbor, kratke odgovore, brojčane odgovore, izbor tačne i netačne konstatacije, povezivanje pojmova i utvrđivanje delova teksta koji nedostaju.

6. Izrada prezentacija, interaktivnih plakata i dijagrama

Izrada prezentacija u oblaku je moguća pomoću mrežne aplikacije Prezi.¹⁴ Ono što čini ovu aplikaciju popularnom je izuzetno jednostavna upotreba velikih mogućnosti – od široke palete boja, različitih fontova, preko značajnih mogućnosti povezivanja sadržaja (ne samo sa fajlovima, već i sa sajtovima, kao što je npr. YouTube), do 3D uređivanja i zumiranja (koje otvara vrata novim dimenzijama rada sa tekstem i ostalim objektima). Takođe omogućava interaktivan odnos predavača i publike.

Prezi je proizvod mađarske softverske kompanije i osim besplatne verzije koja pruža mogućnost pravljenja javnih prezentacija, za malu mesečnu pretplatu, moguće je dobiti veliki broj dodatnih funkcionalnosti. Nesporno je ovo sjajan način izrade prezentacija, koji bi nastavnicima pružio kreativan način da ispričaju svoju priču korišćenjem virtuelnog platna.

Slična aplikacija koja se fokusira na izradu interaktivnih plakata je Glogster.¹⁵ Kreativno prenošenje znanja i veština se može koristiti i u učionici i na mreži. Kreiranje glogova (onlajn multimedijalnih postera), koji mogu da sadrže tekst, fotografije, video, grafiku, zvuke, crteže i prikazane dokumente različitih ekstenzija je jednostavno i veoma efektno u radu sa studentima. Ovaj sistem koristi oko 7 miliona ljudi (računajući i nastavnike i učenike svih uzrasta).

Za izradu dijagrama u oblaku, nastavnici se najčešće odlučuju za Glify¹⁶ aplikaciju. Ona nudi bogatstvo opcija za uređivanje pojedinačnih dijagrama, od prevlačenja predmeta mišem na radnu površinu, do ubacivanja fotografija i drugih grafika, uz mogućnost definisanja boja i veličina.

7. Tutorijali

U nastavi medijskih tehnologija i radijskog i televizijskog novinarstva, neophodno je studente obučiti za kvalitetnu audio i video montažu. Studijski program omogućuje studentima osnovni nivo znanja, ali za svaku nadogradnju, moguće je koristiti tutorijale koji se nalaze na Jutjubu (YouTube).¹⁷

¹⁴ <http://prezi.com/>

¹⁵ <http://www.glogster.com/>

¹⁶ <http://www.glify.com/>

¹⁷ Jedan od boljih tutorijala za savladavanje Vegas softvera za video montažu može se naći na adresi <http://www.youtube.com/watch?v=M5-uXHPemwo>

Ovakve tutorijale nije previše komplikovano napraviti, a studenti bi imali ogromne koristi od njih. Za snimanje videa, mogu se koristiti takozvani „screencasting“ softveri, koji snimaju sva dešavanja na ekranu, a neki od njih su:

1. CamStudio¹⁸
2. Jing¹⁹
3. Webinaria²⁰
4. Wink.²¹

CamStudio je program koji može da snimi sva dešavanja na ekranu zajedno sa audiom i kreira video fajlove u .avi formatu ili u formatu pogodnim za postavljanje na veb – .swf. Postoji na internetu relativno dugo – prva verzija se pojavila još 2001. godine. Osim snimanja sadržaja sa ekrana, ovaj program omogućuje ubacivanje objašnjenja koja prate slajdove, a mogu se ubacivati i video fajlovi koji su prethodno snimljeni digitalnom kamerom po sistemu „picture-in-picture“. Osim ovoga, CamStudio može veoma dobro da komprimuje video fajlove, što ih čini pogodnim za postavljanje na internet. Naravno, rezoluciju i kompresiju je moguće izabrati, zavisno od namene. Kao još jednu veliku prednost, treba pomenuti činjenicu da je ovaj program veoma jednostavan za korišćenje, pa je zato njegova popularnost očekivana.

Jing je program koji osim što snima video, može da pravi fotografije desktopa (*screenshots*). Na krajnji rezultat je moguće dodati tekst boksove, strelice i druge oznake da bi se naglasili određeni delovi. Uz upotrebu mikrofona, može da se nasnimi i audio.

Webinaria je veoma jednostavan softver koji može da kreira video u .avi i .flv formatu. Velika prednost je što dozvoljava kombinovanje već snimljenog video materijala sa snimanjem desktopa.

Pomenućemo još samo Wink kao softver za kreiranje tutorijala i prezentacija koji može da pravi screenshots (slike desktopa) i daje mogućnost dodavanja boksova sa objašnjenjima, raznih dugmadi, naslova i sično. Wink u stvari nije video rekorder. Tutorijali se snimaju tako što se pamte slike sa desktopa frejm po frejm, pa se onda povezuju u Flash programu za animaciju, što ih čini izuzetno zgodnim. Tutorijali mogu biti snimljeni i u .pdf i .html formatu.

U kojoj meri je ovaj način kreiranja propratnih materijala za savladavanje gradiva popularan, govori činjenica da je upravo profesor informatike iz Niša, Saša Popović, osvojio u Americi prvu nagradu za najbolji video-klip iz matematike.²²

¹⁸ <http://camstudio.org/>

¹⁹ <http://www.techsmith.com/jing.html>

²⁰ <http://www.webinaria.com/>

²¹ <http://wink.en.softonic.com/>

²² Kompanija iz Kolorada raspisala je konkurs iz oblasti primene Fotošopa, ilustracije i kombinacije bilo kog softvera. Saša je oduševio žiri u trećoj oblasti. Matematički i informatički entuzijasta na Internetu je veoma popularan jer je rešenja svih zadataka iz matematike za prijemne ispite u osnovnim školama postavio na Jutjubu. Njegov sajt <http://ucislobodno.com/> pregledalo je 4,5 miliona posetilaca a osim matematike za osnovnu školu, može se spremirati i završni ispit za srpski jezik.

8. Zaključak

Pre više od dve i po decenije britanski sociolog Brajan Mekner (Brian McNair)²³ ovako je najavio doba informacijske ekspanzije XXI veka: „Ovo će biti epoha koju karakteriše medijska interaktivnost, pristupačnost i raznovrsnost, s novim slobodama koje će imati publika (ili 'potrošači', ako više volimo da ih tako nazivamo). To će biti i epoha opšte dostupnog 'sajberporna' ('cyberporn'), informatičkog zagušenja i opadanja ili nestajanja nekih tradicionalnih medija“ (Brigs i Kobli, 2005: 275, 276). Mekner je predvideo i da moderno doba neće čekati uspavanog čoveka, već će zahtevati munjevito reagovanje na promene pri čemu brzina i efikasnost moraju biti imperativ, a sve savršeniiji tehničko tehnološki pronalasci – naša realnost. „Nove tehnologije eksponencijalno su povećale brzinu komuniciranja. Na mestima na kojima se to ranije nije moglo zamisliti, danas se održavaju međunarodni sastanci i razmenjuju dokumenta. Radnu biografiju možete da pošaljete faksom potencijalnom poslodavcu istog dana kada ste videli oglas za posao. A oglas možete da pronađete na internetu. Osnovna oprema za svaku kancelariju i za mnoge domove, faks – mašine ljudima omogućavaju da gotovo trenutno šalju i primaju poruke. Videli smo i velike promene u obimu informacija koje se prenose, čuvaju i vraćaju“ (Tabs, 2013 : 672). Život u dobu digitalnih platformi koja je donela sve bržu, sve savršeniiju, moćniju, ali činjenica je, i jeftiniju informaciju, nameće potrebu aktivnog korišćenja tehnologija i internet servisa kako bi vest stigla „sad i odmah“. Moderni mediji koji se nadmeću kako u brzini informacija, tako i u upotrebi novih tehnologija, zahtevaju od medijskih poslenika vladanje novim znanjima i veštinama. Da bi budući diplomirani novinari mogli sa sigurnošću da računaju na posao, moraju da budu obučeni za rad sa novim softverskim alatima i budu u toku sa informatičkim trendovima, i to daleko više od studenata drugih studijskih programa društveno-humanističke prirode. Tržište rada u razvijenom svetu je doživelo promene neslućenih razmera o čemu je govorio bivši ministar obrazovanja Sjedinjenih Američkih Država, Ričard Rajli (Richard Riley), kada je izneo podatak da deset najtraženijih poslova u 2010. godini nije ni postojalo 2004. godine.²⁴ Ova činjenica će biti jasnija ako se podsetimo da u jesen 2003. godine ni jedan od servisa koji danas predstavljaju sastavni deo naše svakodnevnice nije ni postojao – Facebook, Youtube, Digg, Yelp i Twitter, a društvena mreža MySpace je predstavljala nešto potpuno novo. Ovi trendovi neminovno dolaze i kod nas. Može se zaključiti da će studente koji upisuju studije novinarstva, po završetku studija dočekati sasvim drugačija organizacija medija i da će opstati samo oni koji su u stanju da se brzo prilagode. Zato studente treba naučiti da uče, da što brže i lakše usvajaju nove tehnologije kako bi mogli da se prilagode novim uslovima tržišta rada koje će sigurno doći, a u ovom trenutku ih je teško predvideti.

²³ McNair, B. (1996), *Mediated Sex*, London: Arnold; McNair, B. (1998) *The Sociology of Journalism*, London: Arnold

²⁴ <http://www.prophet.com/sites/transformation/infographic.html>. Prophet je strateška marketinška konsultantska firma sa kancelarijama smeštenim u celom svetu. Rade veliki broj marketinških analiza za sva tržišta i podaci sa njihovog sajta smatraju se prilično pouzdanim.

Literatura

- Brigs, A. i Kobli, P. (2005). *Uvod u studije medija*. Beograd: Clio.
- Jamsa, Dr K. (2012). *Cloud Computing*. Burlington, MA: Jones and Bartlett Learning.
- Krejj, R. (2010). *Onlajn novinarstvo*. Beograd: Clio.
- Pavlović, D. i Vulić, T. (2011). Komunikacija mladih i društvene mreže, urednice Biljana Mišić- Ilić i Vesna Lopičić, Zbornik radova sa naučnog skupa: *Jezik, književnost, komunikacija: Jezička istraživanja*, Niš, str. 187–199.
- Poter, Dž. (2011). *Medijska pismenost*. Beograd: Clio.
- Tabš, S. (2013). *Komunikacija – Principi i konteksti*. Beograd: Clio.
- Tjurou, Dž. (2012). *Mediji danas. Uvod u masovne komunikacije*. Beograd: Clio.
- Internet **sajtovi** (posećeni u oktobru 2012.)
- <http://camstudio.org/>
- <http://prezi.com/>
- <http://ucislobodno.com/>
- <http://wink.en.softonic.com/>
- <http://www.gartner.com/newsroom/id/1980115>
- <http://www.gliffy.com/>
- <http://www.glogster.com/>
- <http://www.prophet.com/sites/transformation/infographic.html>
- <http://www.techsmith.com/jing.html>
- <http://www.webinaria.com/>
- <http://www.youtube.com/watch?v=M5-uXHPemwo>
- <https://moodle.org/>
- <https://skydrive.live.com/>
- <https://www.box.com/>
- <https://www.dropbox.com/>
- <https://www.filesanywhere.com/>

Dragana Pavlović, Tatjana Vulić

INTERNET TOOLS IN JOURNALISM STUDIES

Summary: New technologies have brought changes in all spheres of modern society. The new media have brought not only new channels, but also new ways of communication. In order for journalism students to be trained to work in the future media environment, it is necessary to present them with as more technological innovations as possible, and thus help them to overcome all the challenges that will new media bring them after graduation. There is a great number of reliable,

free, customizable online services available today, that can enhance teaching and interest students in the right way of the of the subject material. The benefits of using these services are: interactive work, reliable data storage, access from different locations and adjusting content for students with different abilities. We will present a number of tools that are completely free to use in the classroom in this paper..

Key words: internet, journalism classes, online tools, new media